

Oponentský posudek bakalářské práce Moniky Strakové „Česká pohádka 21. století“

ÚČLK FF UK v Praze, obor český jazyk a literatura

Bakalářská práce Moniky Strakové se zabývá podobou současné české pohádky. Jedná se o téma aktuální a velmi specifické, a to především vzhledem k charakteru vybraného žánru, jakým se současná česká literární pohádka zdá být a také vzhledem k problematice vymezování centrálních a periferních oblastí zkoumání v rámci literární historie.

Úkolem oponentského posouzení pak je, ptát se, jak je téma pojato a pojednáno. Jako celek je práce spíše deskriptivního charakteru. Popisný charakter práce je dán na straně jedné pouhým přebíráním informací o pohádce, nebo autorské pohádce ze sekundární literatury, na straně druhé také koncepcí kapitol o vybraných pohádkách, jež nejsou analýzou nebo interpretací pohádek, ale pouze popisem jejich dějové roviny a případně tématu. Podle mého soudu do jisté míry schází shrnutí, resumování, kritická reflexe shromážděných informací nebo reflexe napsaného vůbec.

Kritériem pro výběr popisovaných pohádek se autorce stal jejich úspěch v literárních nebo knižních soutěžích. Implicitně se v práci předpokládá, že úspěch v soutěži zakládá „společenský vliv a tvoří dobový vkus“, jak je poznamenáno v anotaci. Nevím, zda jsem rozuměla tomuto autorčině předpokladu správně, potřebovala bych jej tedy více vysvětlit. Počítá se tedy v tomto kontextu s tím, že úspěch zakládá společenský vliv a dobový vkus? Lze klást také otázku, zda vybrané „úspěšné“ pohádky vykazují některé společné rysy, lze se na základě jejich četby domnívat, proč právě tyto zaujaly?

Pozitivně hodnotím, že je na autorskou pohádku nahlíženo v kontextu jejího knižního provedení, a tedy i na paratextové součásti, jež spolupůsobí na recipienta. V případě dětských knih (a autorských pohádek), jejichž autoři jsou často i ilustrátoři nabývají tyto součásti na významu. „Zaujímají recipienty již samotným názvem, mottem, předmluvou či doslovem.“ (str. 17) Stejně tak tematizace knihy jako zboží (str. 22) o tomto přístupu svědčí. Problém však vidím v tom, že je to pouze konstatováno, ale v kontextu „rozborů“ jednotlivých pohádek se s tímto aspektem už nepočítá.

Jako zajímavá se mi jeví zmínka o „kolapsu věkovosti“, autorka upozorňuje na specifický fenomén knih s fantastickými nebo pohádkovými náměty, jež ale nejsou určeny jenom pro děti, ale pro mnohem širší skupinu příjemců. Je škoda, že se u této úvahy nezastavila více a nekonfrontovala ji s jednotlivými popisovanými pohádkovými tituly.

Připomínky k textu práce jsou následující:

1. Kompozice práce

Text práce není příliš organicky členěn, např. mezi definici pohádky obecně a autorské pohádky jsou vloženy pasáže či kapitoly o Kampaních a Nakladatelstvích. Působí to pak jako by autorská pohádka byla doménou pouze soudobého literárního provozu.

2. Protikladnost některých tvrzení

Protikladně působí tvrzení, že „autorskou pohádku nelze/je těžké žánrově zařadit“, na něž navazuje tvrzení, že „autorská pohádka je osobitým druhem literárního žánru“. (str. 19). Otázka, která se v této souvislosti nabízí, pak zní, jakými znaky se tento žánr na základě sledovaných pohádek vyznačuje, kromě toho, že je pro něj typická, jak autorka konstatuje

„výrazná tvůrčí individualita autora“. Toto tvrzení zcela jistě není charakteristikou výhradně současné autorské pohádky, ale bylo by lze jej uplatnit v jakémkoliv literárněhistorickém kontextu.

3. Generalizující tvrzení

Jako možné úskalí práce lze tedy vidět generalizující tvrzení, dále např. „Náměty autorské pohádky bývají často čerpány ze soudobé společnosti a odráží se zde autorův pohled na svět a život obecně.“ Opět zde pravděpodobně není konstatován jen specifický rys autorských pohádek. Tato tvrzení by si zasloužila vysvětlení, specifikaci, stejně jako např. konstatování, že za „zcela specifickou autorskou pohádku lze považovat Broučky Jana Karafiáta“ (str. 20), již však není vysvětleno proč a co tento text pohádky „dělá“ specifickým.

4. Styl a jazyk práce

Bakalářské práci by prospělo ještě jedno čtení a editování. Některé informace nebo tvrzení se nefunkčně opakují, za všechny jeden příklad na str. 40.

„Nikl také počítá s jistou mírou aktivity a představivostí čtenáře.“ (V prvním odstavci na str. 40). „Niklovy knihy jsou hravé a u recipientů je vyžadována představivost a fantazie.“ (Ve druhém odstavci na str. 40).

V závěru jsou pak uvedeny výčty autorů současných pohádek, ve výčtu je zahrnuta i Lenka Lanczová, o níž se v textu práce nepíše a která ani není autorkou pohádek, ale románů pro dívky.

Z hlediska stylu (nebo spíše jazyka) vykazuje práce značné množství nedostatků především syntaktického a morfosyntaktického charakteru, což lze doložit například následujícími pasážemi:

„především Ivy Procházkové – Německo a Petra Síse – USA“ (str. 12),

„Proto se městský prostor více přibližuje světu současnému dítěti.“ (str. 29),

„stvoření světa Pánabohem“ (s. 26), „vystudovala historie“ (str. 40),

„avšak za cenu toho, že přestanou vidět své kamarády lidožrouti“ (str. 28).

Co se použitých citací týká, je třeba upozornit na to, že k odkazu na internetový zdroj je nutné uvést také datum citace, resp. datum stažení.

Práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k výše uvedenému ji navrhuji hodnotit známkou **velmi dobře / dobře**, a to podle průběhu obhajoby.

V Praze dne 8. 6. 2013

Mgr. Andrea Králíková